

## 38

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI<sup>1)</sup>

z dnia 29 grudnia 2006 r.

**w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej**

Na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127 i Nr 171, poz. 1225) zarządza się, co następuje:

**§ 1. Rozporządzenie określa:**

- 1) wymagania weterynaryjne, jakie powinny być spełnione przy produkcji i przez produkty pochodzenia zwierzęcego przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej;
- 2) wielkość, zakres i obszar produkcji produktów, o których mowa w pkt 1;
- 3) wymagania weterynaryjne dla miejsc prowadzenia sprzedaży bezpośredniej.

**§ 2. 1. W ramach sprzedaży bezpośredniej dopuszcza się dla:**

**1) drobiu:**

- a) ubój drobiu w gospodarstwie rolnym producenta, którego roczna produkcja nie przekracza 2 500 sztuk w przypadku indyków lub gęsi, albo 10 000 sztuk w przypadku innych gatunków drobiu, przeprowadzony zgodnie z przepisami o ochronie zwierząt oraz przepisami o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt,

**b) sprzedaż tuszek drobiowych:**

- konsumentowi końcowemu w miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej, w tym znajdujących się na terenie gospodarstw rolnych, lub
- konsumentowi końcowemu na targowiskach, lub
- do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego;

**2) zajęczaków:**

- a) ubój zajęczaków w gospodarstwie rolnym producenta, przeprowadzony zgodnie z przepisami o ochronie zwierząt oraz przepisami o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt,

**b) sprzedaż tuszek zajęczaków:**

- konsumentowi końcowemu w miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej, w tym znajdujących się na terenie gospodarstw rolnych, lub
- konsumentowi końcowemu na targowiskach, lub
- do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego;

**3) zwierząt łownych — sprzedaż:**

- a) tusz grubej zwierzyny łownej nieoskórowanej lub
  - b) tuszek drobnej zwierzyny łownej niewypatroszonej
- po odstrzale wykonanym zgodnie z prawem łowieckim, konsumentowi końcowemu w miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej lub do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego;

**4) produktów rybołówstwa:**

- a) sprzedaż, przez uprawnionego do rybactwa, w rozumieniu przepisów o rybactwie śródlądowym, lub przez wykonującego rybołówstwo morskie, w rozumieniu przepisów o rybołówstwie, żywych lub schłodzonych produktów rybołówstwa, niepoddanych czynnościom naruszającym ich pierwotną budowę anatomiczną:
  - konsumentowi końcowemu ze statków, z wyłączeniem statków zamrażalni i statków przetwórczych, lub
  - konsumentowi końcowemu w miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej, w tym znajdujących się na terenie gospodarstw rybackich, lub
  - konsumentowi końcowemu na targowiskach, lub
  - do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego,
- b) uśmiercanie, wykrwawianie, odgławianie, usuwanie płetw i patroszenie produktów rybołówstwa,
- c) sprzedaż produktów rybołówstwa poddanych czynnościom, o których mowa w lit. b):
  - konsumentowi końcowemu ze statków, z wyłączeniem statków zamrażalni i statków przetwórczych, lub

<sup>1)</sup> Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej — rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 131, poz. 915).

- konsumentowi końcowemu w miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej, w tym znajdujących się na terenie gospodarstw rybackich, lub
  - konsumentowi końcowemu na targowiskach, lub
  - do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego;
- 5) żywych ślimaków lądowych z gatunku *Helix pomatia* Linné, *Helix aspersa* Muller, *Helix lucorum* oraz gatunków z rodziny *Achatinidae* — sprzedaż:
- a) konsumentowi końcowemu w miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej, w tym znajdujących się na terenie gospodarstw rolnych, lub
  - b) konsumentowi końcowemu na targowiskach, lub
  - c) do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego;
- 6) mleka surowego lub surowej śmietany, pozyskanych w gospodarstwie rolnym producenta — sprzedaż:
- a) konsumentowi końcowemu w miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej, w tym znajdujących się na terenie gospodarstw rolnych, lub
  - b) konsumentowi końcowemu na targowiskach, lub
  - c) do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego;
- 7) jaj konsumpcyjnych — sprzedaż:
- a) konsumentowi końcowemu na targowiskach lub
  - b) do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego;
- 8) produktów pszczelich nieprzetworzonych, takich jak: miód, pyłek pszczeli, pierzga, mleczko pszczele, pozyskanych z pasiek będących w posiadaniu producenta — sprzedaż:
- a) konsumentowi końcowemu w miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej, w tym znajdujących się na terenie gospodarstw rolnych, lub
  - b) konsumentowi końcowemu na targowiskach, lub
  - c) do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego — jeżeli zostały opakowane w opakowania jednostkowe.
2. Sprzedaż bezpośrednia produktów pochodzenia zwierzęcego, o których mowa w ust. 1, może być prowadzona na obszarze województwa, na obszarze którego jest prowadzona produkcja, lub na obszarze sąsiadujących z nim województw.
3. Jeżeli podmiot prowadzący działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej zamierza prowadzić sprzedaż tych produktów na obszarze powiatu innego niż powiat, na obszarze którego jest prowadzona produkcja, informuje o tym fakcie powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce prowadzenia sprzedaży, w terminie 7 dni przed dniem rozpoczęcia tej sprzedaży.
4. Sprzedaży bezpośredniej produktów pochodzenia zwierzęcego można dokonywać ze specjalistycznych środków transportu, przy czym, w przypadku sprzedaży jednocześnie więcej niż jednego rodzaju produktów wymienionych w ust. 1, zapewnia się rozdzielenie tych produktów w sposób uniemożliwiający zanieczyszczenie.
- § 3. Wielkość produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej wynosi:
- 1) do 50 sztuk tygodniowo — dla tuszek indyków lub gęsi;
  - 2) do 200 sztuk tygodniowo — dla tuszek innych gatunków drobiu, niż wymienione w pkt 1;
  - 3) do 100 sztuk tygodniowo — dla tuszek zajęczaków;
  - 4) do 1 000 litrów tygodniowo — dla mleka surowego;
  - 5) do 500 litrów tygodniowo — dla surowej śmietany;
  - 6) od 350 do 2 450 sztuk tygodniowo — dla jaj konsumpcyjnych.
- § 4. 1. Pomieszczenia, w których produkuje lub sprzedaje się produkty pochodzenia zwierzęcego przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej, powinny:
- 1) być skonstruowane w sposób zapewniający przestrzeganie zasad higieny;
  - 2) być wyposażone w:
    - a) sprzęt i urządzenia zapewniające ochronę przed gromadzeniem się zanieczyszczeń i przestrzeganie zasad higieny,
    - b) wentylację wykluczającą powstawanie skroplin na ścianach i sufitach oraz na powierzchni urządzeń,
    - c) naturalne lub sztuczne oświetlenie niepowodujące zmiany barw produktów,
    - d) bieżącą ciepłą i zimną wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, w ilości wystarczającej do celów produkcyjnych i sanitarnych; lód używany do produkcji lub przechowywania produktów powinien być pozyskany wyłącznie z takiej wody;
  - 3) być zabezpieczone przed dostępem zwierząt, w szczególności owadów, ptaków i gryzoni;

- 4) mieć ściany, posadzki, sufity, drzwi i okna w dobrym stanie technicznym oraz łatwe do czyszczenia i dezynfekcji; okna i drzwi powinny być szczelne.

2. W pomieszczeniach, o których mowa w ust. 1, zapewnia się możliwość zmiany odzieży własnej na odzież roboczą lub ochronną, zmiany obuwia oraz oddzielnego przechowywania odzieży własnej.

§ 5. W miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej zapewnia się:

- 1) wydzielone miejsce na sprzęt i środki do czyszczenia i dezynfekcji;
- 2) co najmniej jedną umywalkę przeznaczoną do mycia rąk, z ciepłą i zimną wodą, zaopatrzoną w środki do mycia rąk i ich higienicznego suszenia;
- 3) toaletę spłukiwaną wodą, której drzwi wejściowe nie otwierają się bezpośrednio do pomieszczenia, w którym znajdują się produkty pochodzenia zwierzęcego, wyposażoną w naturalną lub mechaniczną wentylację, lub
- 4) toaletę spłukiwaną wodą, zlokalizowaną w pobliżu miejsca produkcji lub miejsca prowadzenia sprzedaży bezpośredniej oraz wyposażoną w naturalną lub mechaniczną wentylację.

§ 6. 1. Miejsca prowadzenia sprzedaży bezpośredniej utrzymuje się w czystości poprzez właściwe czyszczenie i dezynfekcję.

2. Stanowiska do mycia i przygotowania produktów do sprzedaży powinny się znajdować w miejscu wydzielonym i oddalonym od umywarek do mycia rąk.

3. Instalacje, urządzenia i sprzęt:

- 1) powinny być używane zgodnie z ich przeznaczeniem;
- 2) mające kontakt z produktami pochodzenia zwierzęcego powinny być:
  - a) wykonane z materiałów wykluczających możliwość zanieczyszczenia tych produktów,
  - b) utrzymywane w dobrym stanie technicznym.

§ 7. 1. Czyszczenie i dezynfekcję instalacji, urządzeń oraz sprzętu, w tym opakowań wielokrotnego użytku, mających kontakt z produktami pochodzenia zwierzęcego, przeprowadza się z użyciem środków niewpływających negatywnie na produkt w wyniku kontaktu z wyczyszczoną lub zdezynfekowaną powierzchnią.

2. Dezynfekcję drobnego sprzętu, w tym noży, przeprowadza się w wodzie, w temperaturze nie niższej niż 82 °C lub przy użyciu innej metody zapewniającej równoważny skutek.

3. Czyszczenie i dezynfekcję instalacji, urządzeń oraz sprzętu, w tym opakowań wielokrotnego użytku

oraz pojemników lub kontenerów, o których mowa w § 13, przeprowadza się po zakończeniu cyklu produkcyjnego lub po każdym zakończeniu pracy, lub częściej — jeżeli jest to konieczne.

§ 8. Osoby mające kontakt z produktami pochodzenia zwierzęcego przy wykonywaniu czynności związanych ze sprzedażą bezpośrednią powinny:

- 1) przestrzegać zasad higieny w procesie produkcji i sprzedaży;
- 2) posiadać orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy wymagającej kontaktu z żywnością, wydane na podstawie przepisów o chorobach zakaźnych i zakażeniach;
- 3) używać czystej, w jasnym kolorze, odzieży roboczej, nakrycia głowy zastaniającego włosy oraz obuwia roboczego;
- 4) myć ręce przed każdym przystąpieniem do pracy lub po ich zabrudzeniu.

§ 9. Produkty pochodzenia zwierzęcego przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej:

- 1) powinny być świeże, o cechach organoleptycznych charakterystycznych dla danego produktu;
- 2) przechowuje się w sposób uniemożliwiający ich psucie się, namnażanie się chorobotwórczych mikroorganizmów lub tworzenie się toksyn.

§ 10. 1. Temperatura przechowywanych lub transportowanych produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej nie może być wyższa niż:

- 1) 4 °C — dla tuszek drobiowych, zajęczaków i drobnej zwierzyny łownej niewypatroszonej;
- 2) 3 °C — dla narządów wewnętrznych grubej zwierzyny łownej nieoskórowanej;
- 3) 7 °C — dla tusz grubej zwierzyny łownej nieoskórowanej;
- 4) 6 °C — dla mleka surowego i surowej śmietany;
- 5) 2 °C — dla produktów rybołówstwa, z wyłączeniem żywych produktów rybołówstwa.

2. Produkty pochodzenia zwierzęcego przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej schładza się niezwłocznie, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia ich bezpieczeństwa.

3. Temperatury, o których mowa w ust. 1 pkt 1—4, mogą być wyższe o 2 °C podczas transportu do miejsc prowadzenia sprzedaży bezpośredniej lub zakładu prowadzącego handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego, jeżeli transport ten nie trwa dłużej niż 2 godziny, a po jego zakończeniu produkty zostaną schłodzone do temperatury określonej w ust. 1 pkt 1—4.

§ 11. 1. Produkty pochodzenia zwierzęcego przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej sprzedaje się w warunkach uniemożliwiających ich zanieczyszczenie.

2. Podmiot prowadzący działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej przeprowadza kontrole dotyczące:

- 1) spełniania wymagań określonych w § 9,
- 2) czystości urządzeń,
- 3) przestrzegania zasad higieny przez osoby, o których mowa w § 8

— a ich wyniki udostępnia na żądanie właściwego powiatowego lekarza weterynarii.

§ 12. 1. Opakowania produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej powinny spełniać wymagania określone w przepisach:

- 1) rozporządzenia (WE) nr 1935/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz uchylającego dyrektywy 80/950/EWG i 89/109/EWG (Dz. Urz. UE L 338 z 13.11.2004, str. 4);
- 2) o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

2. Pakowanie produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej w miejscu sprzedaży odbywa się w obecności konsumenta końcowego, z wyłączeniem tuszek drobiowych, tuszek zajęczaków oraz produktów pszczelich, jeżeli zostały opakowane w opakowania jednostkowe w miejscu produkcji.

3. Materiały opakowaniowe przechowuje się w oddzielnych pomieszczeniach lub w wydzielonych miejscach, w zamknięciu, albo w zamykanych pojemnikach.

4. Na opakowaniach zbiorczych lub transportowych produktów przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej poza terenem gospodarstwa rolnego lub miejscem przyległym do miejsca produkcji umieszcza się imię i nazwisko albo nazwę producenta oraz adres miejsca prowadzenia działalności.

5. Informacje, o których mowa w ust. 4, dodatkowo umieszcza się w miejscu sprzedaży w sposób czytelny i widoczny dla konsumenta końcowego.

§ 13. Substancje niejadalne, odpady poprodukcyjne pochodzenia zwierzęcego oraz produkty o niewłaściwej jakości przechowuje się w oddzielnych oraz odpowiednio oznakowanych i zamykanych pojemnikach lub kontenerach, w sposób wykluczający możliwość zanieczyszczenia żywności.

§ 14. Podmiot prowadzący działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej zapewnia odpowiednie warunki do przechowywania i usuwania powstałych odpadów stałych i płynnych, zgodnie z zasadami higieny oraz przepisami o odpadach.

§ 15. 1. Przy prowadzeniu działalności w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej, o których mowa w:

- 1) § 2 ust. 1 pkt 4—6 — stosuje się odpowiednio przepisy § 4 ust. 2, § 6 ust. 1 i 3, § 7—9, § 10 ust. 1 pkt 4 lub 5 oraz ust. 2 i 3, § 11, § 12 ust. 1, 2, 4 i 5 oraz § 13 i 14;
- 2) § 2 ust. 1 pkt 7 — stosuje się odpowiednio przepisy § 8, § 9, § 11 ust. 1 oraz § 12 ust. 1, 2 i 5;
- 3) § 2 ust. 1 pkt 8 — stosuje się odpowiednio przepisy § 4 ust. 2, § 6 ust. 1 i 3, § 7—9, § 11 ust. 1 oraz § 12—14.

2. Jeżeli działalność, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 4 lit. b, jest prowadzona w pomieszczeniach, z wyłączeniem pomieszczeń znajdujących się na statkach, stosuje się również przepisy § 4 ust. 1, § 5 pkt 1 i 2, § 6 ust. 2 oraz § 12 ust. 3.

3. W przypadku sprzedaży bezpośredniej produktów pochodzenia zwierzęcego, o której mowa w § 2 ust. 4, stosuje się odpowiednio przepisy § 6 ust. 1 i 3, § 7 ust. 1 i 3 oraz § 8—14.

§ 16. Jaja konsumpcyjne przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej powinny być czyste, suche, pozbawione obcych zapachów oraz skutecznie zabezpieczone przed wstrząsami i bezpośrednim działaniem promieni słonecznych.

§ 17. 1. Mleko surowe przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej powinno być pozyskane w sposób higieniczny oraz spełniać wymagania dla mleka surowego określone w rozporządzeniu (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającym szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 853/2004”, w załączniku III w sekcji IX w rozdziale I.

2. Temperatura mleka surowego przeznaczonego do sprzedaży bezpośredniej w gospodarstwie rolnym producenta przed upływem 2 godzin od udoju może być wyższa od temperatury określonej w § 10 ust. 1 pkt 4.

3. Mleko surowe i surową śmietanę przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej na targowisku przechowuje się w czystych, zamkniętych pojemnikach, umożliwiających sprzedaż tych produktów w higienicznych warunkach do opakowań własnych konsumentów końcowych.

§ 18. 1. Zwierzęta łowne po odstrzale, przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej, poddaje się:

- 1) oględzinom przez osobę przeszkoloną zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 853/2004,
- 2) wytrzewieniu na łowisku — w przypadku grubej zwierzyny łownej nieoskórowanej

— w sposób określony w rozporządzeniu nr 853/2004 w załączniku III w sekcji IV w rozdziale II i III.

2. Tusze dzików i tuszki nutrii, przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej, poddaje się badaniu na włośnię przeprowadzonemu w sposób określony w przepisach rozporządzenia Komisji (WE) nr 2075/2005 z dnia 5 grudnia 2005 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące urzędowych kontroli w odniesieniu do włośni (*Trichinella*) w mięsie (Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2005, str. 60).

§ 19. Sprzedażą bezpośrednią mogą być objęte wyłącznie produkty własne, wyprodukowane przez podmiot prowadzący działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej.

§ 20. Podmioty zamierzające prowadzić działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia

zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej powiadamiają powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce planowanej produkcji o zakresie i wielkości produkcji oraz rodzaju produktów pochodzenia zwierzęcego, które mają być produkowane w zakładzie, co najmniej na 30 dni przed dniem rozpoczęcia prowadzenia tej działalności.

§ 21. Obowiązek powiadamiania, o którym mowa w § 20, nie dotyczy zakładów, które zostały zakwalifikowane do sprzedaży bezpośredniej decyzją wydaną na podstawie art. 10 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 288 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 68 i Nr 23, poz. 188), prowadzących działalność w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 1—4 i 6.

§ 22. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie sprzedaży bezpośredniej (Dz. U. Nr 130, poz. 1393).

§ 23. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: w z. *M. Zagórski*